

Başlık/ Title: Korece ve Türkçedeki Yansımalar(Onomatope) Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma

Yazar/ Author

ORCID ID

Eun Suk Cho

0000-0003-3039-7320

S. Göksel Türközü

0000-0003-2451-3241

Bu makaleye atf için: Eun Suk Cho, S. Göksel Türközü, Korece ve Türkçedeki Yansımalar(Onomatope) Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma, *KARE*, no. 8 (2019): 1-18.

To cite this article: Eun Suk Cho, S. Göksel Türközü, Korece ve Türkçedeki Yansımalar(Onomatope) Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma, *KARE*, no. 8 (2019): 1-18.

Makale Türü / Type of Article: Araştırma Makalesi / Research Article

Yayın Geliş Tarihi / Submission Date: 6 Aralık / December 2019

Yayına Kabul Tarihi / Acceptance Date: 26 Aralık / December 2019

Yayın Tarihi / Date Published: 20 Ocak / January 2020

Web Sitesi: <https://karedergi.erciyes.edu.tr/>

Makale göndermek için / Submit an Article: <http://dergipark.gov.tr/kare>

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

Yazar: Eun Suk CHO*
S. Göksel TÜRKÖZÜ*

**Korece ve Türkçedeki Yansımalar(Onomatope) Üzerine
Karşılaştırmalı Bir Çalışma¹**

Özet: Bu çalışma Korece ve Türkçedeki yansımalar(onomatope) kavramını ve dil bilimsel işlevlerini kıyaslamalı inceleyerek farkları ve ortak noktaları ortaya çıkarma hedefiyle yapılmıştır. İki dilde onomatopoeialar farklı şekilde sınıflandırılmaktadır. Onomatope, Yunanca kökenli olup 'isim koymak(onomat+poiein)' anlamından doğmuştur ve Latince ses ve durum yansımaları için kullanılmakta olan bir terimdir. Hint-Avrupa dil ailesinde genellikle gerçek seslere göre oluşan sözcüklerin ortak adıdır. Bundan dolayı Korecedeki ses ve durum yansımaları kavramının Hint-Avrupa dil ailesinde kullanılan Onomatope kavramı ile birebir uyuşan bir kavram olduğu söylenemez. Türkçe ile ilgili yapılan çalışmalarda onomatope terimi genelde yansımalar için kullanılmaktadır. Türkçede ikileme kategorisinde yer alan ve belli bir durum bildiren ve Korecede durum yansıması olarak adlandırılan ifadeler mevcuttur. Bu sebeple bu çalışmada Korecede durum yansıması olarak görülüp Türkçede de ikileme başlığı altında incelenen ifadeler de ele alınacaktır. Bu çalışmada 'onomatope' terimin kullanılmasının sebebi, Türkçede yansımalar ve ikileme adı altında incelenen öğelerin birlikte karşılaştırılacak olmasındadır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, Korece, Onomatope, Yansımalar, İkileme, Karşılaştırmalı Çalışma.

A Comparative Study On Onomatopoeia in Korece And Turkish²

Abstract: The aim of this study is to examine the concept of onomatopoeia and linguistic functions of it in Korean and Turkish in a comparative manner and to reveal different and common points. In these two languages, onomatopoeia is classified differently. Onomatopoeia is a word originated from Greek which means "Naming (onomat+poiein)" and it is a term that used in Latin for sound and status reflections. In Indo-Europa language family, generally, it is a common name for words that are formed according to actual sounds. Therefore, it cannot be said that concept of sound and status reflections in Korean reaches an one to one agreement with the concept of Onomatopoeia which is used in Indo-Europe language family. In Turkish studies, the term onomatopoeia is generally used for reflections. There are expressions in the category of reduplication in Turkish, which indicate a certain situation and are called as the reflection of the situation in Korean. For this reason, in this study, the expressions that are seen as a reflection of the situation in Korean but examined under the title of reduplication in Turkish will also be discussed. The reason for using the term "Onomatopoeia" in this study is that elements examined under the name of reflection and reduplication in Turkish will be compared together.

Keywords: Turkish, Korean, Onomatopoeia, Reduplication, Comparative Study.

* Eun Suk Cho, Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Kore Dili ve Edebiyatı AD. jfhnet@hanmail.net Orcid No: 0000-0003-3039-7320.

* S.Göksel Türközü, Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Kore Dili ve Edebiyatı AD. sgturkozu@erciyes.edu.tr Orcid No: 0000-0003-2451-3241.

¹ Bu çalışma 1-2 Kasım 2018 tarihleri arasında Ukrayna Odessa'da düzenlenen 'Korece Eğitimi Aracılığıyla Korede Eğitimi Genişletme Konferansı'nda benzer başlıkla sunulan Korece bildirisinin Türkçeleştirilip geliştirilmiş halidir.

² This work was supported by the Core University Program for Korean Studies through the Ministry of Education of the Republic of Korea, Korean Studies Promotion Service of the Academy of Korean Studies (AKS-2019-OLU-2250002)

1.Giriş

Türkçe üzerine yapılan çalışmalarda onomatope terimi genelde yansımalar için kullanıla gelmiştir. Didem Akyıldız Ay'a göre, yansımaya sözcük olarak adlandırdığımız "onomatopeia" terimi, batı dillerinde daha çok ses taklidi yansımaya sözcükler için kullanılmaktadır. Bu sözcükler, bireyin refleksi olarak çıkardığı yahut dışarıdan işittiği sesleri, dildeki en yakın sesbirimlerle taklit etmesi şeklinde oluşmuştur. Bu sesler insanın çıkardığı hıçkırık, öksürük, hapşırık gibi refleksel sesler olabileceği gibi, hayvanların çıkardıkları sesler, rüzgârın sesi, suyun sesi veya türlü aletlerin çıkardıkları sesler de olabilmektedir.³

Ancak bir ses bildirim olmayıp sadece bir durumu bir devinimi ifade eden ve Türkçede ikileme başlığı altında incelenen 'parıl parıl', 'şırıl şırıl', 'fokur fokur' gibi ifadeler Korecede durum yansıması olarak ele alınmaktadır. İki dilde onomatopelerin çok fazla olduğu ancak kavram konusunda belli başlı farkların olduğu kesindir. Bu çalışma bir kavram bütünlüğü sağlamayı ve iki dilin onomatopeleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Korecede oldukça gelişmiş olan onomatopeler, tüm ses ve durumları çeşitli sözlerle ifade edebilme özelliğine sahiptir. Bu sözcük grupları biçimsel olarak diğer sözcük gruplarından gözle görülür şekilde farklıdır ve tekrarlamalar, sözcük içi ses değişimleri yapılarak öz Korecede sağlam bir yer edinmiş sözcük gruplarıdır. Ayrıca Korece sözcük hazinesinde önemli bir orana sahiptir. Özellikle yabancı öğrencilere yönelik Korece öğretiminde ve Koreceden yapılan çevirilerde onomatopeler büyük önem taşımaktadır.

Doğaldır ki, onomatopeler dünyanın çeşitli dillerinde mevcuttur ancak özellikle Türkçe, Japonca, Moğolca gibi Altay dillerinde oldukça gelişmiş olduğu bilinmektedir. Bu dillerin en önemli özelliklerinden biri ünlü uyumunun mevcut olmasıdır. Onomatopeler, ses biliminden biçim bilimi ve cümle bilimine varıncaya kadar dil biliminin tüm alt dallarıyla bağlantılı olduğundan iki dilin genel (principle) ve özel (parameter) açıdan karşılaştırılıp incelenmesi bakımından önemli bir araştırma konusudur.

2. Türkçe ve Korecede Onomatope Kavramı

Korecede Onomatopeler durum ve ses yansımaları olarak sınıflandırılmaktadır. Korecede 'ıyteo' kavramı durum yansımalarını 'ıysonğio' kavramı ise ses yansımalarını ifade eder. İlk kavramda bulunan 'te' ideogramı 'durum, şekil, biçim, görüntü' anlamındadır ve ikinci kavramda

³ Didem Akyıldız Ay (2017, s: 21)

yer alan 'sonğ' ideogramı 'ses' anlamına gelir. Onomatopeler Türkçe ve Korecede farklı sınıflandırıldığından karşılaştırılması da anlaşılması da zor olmaktadır.

Bu güne kadar Türkçe ve Korece yansımalar üzerine en önemli ve en çok çalışmayı halen Kore Hanguk Yabancı Diller Üniversitesi Türk ve Azeri Dilleri Bölümünde akademisyen olarak görev yapan Prof.Dr. Yeon Kyoo Seok yapmıştır. Yeon Kyoo Seok (2009: 153) 'Korece ve Türkiye Türkçesi Yansımalarında Paralellik Gösteren Biçimbirimler Üzerine' adlı çalışmasında doğadaki bütün canlı ve cansız varlıkların, ister kendi güçleriyle olsun, ister başka dış etkenlerle olsun çıkardıkları sesler, gürültüler ya da yaptıkları hareketler veya takındıkları tavırlar, başta işitme, görme duyuları olmak üzere çeşitli duyuların yardımıyla taklit edilerek dile getirilmiş olan öğeleri birer yansıma olarak görmektedir. Ses yansıtan öğeleri sesyansımali sözcükler(İng. Onomatopoeic words, onomatopoeia), hareket ya da tavır yansıtan öğeleri de devinim-durumyansımali sözcükler(İng. Mimetic words, mimesis) olarak adlandırarak yansımalar adı altında iki alt kategorinin söz konusu olduğunu ve bunların sesyansımali sözcükler ile devinim-durumyansımali sözcükler olduğunu belirtmektedir⁴.

Önce Korecenin ses ve durum yansımalarının sözlük kavramına bakılacak olursa; ses yansıması "insan ya da nesnelerin seslerini taklit eden sözcükler", durum yansıması ise "insan ya da nesnelerin biçimlerini ya da hareketlerini taklit eden sözcükler" olarak tanımlanır (Standart Korece Büyük Sözlük)⁵. Son yıllarda yapılan başka dillerle Korecenin karşılaştırıldığı çalışmalarda ortak terim olarak "Onomatope" terimi kullanıldığı için bu çalışmada bu terim tercih edilmiştir.

Bugüne kadar pek çok araştırmacı Korecedeki onomatopeler ile ilgili çeşitli tanımlamalar yapmıştır. Örneğin, Nam Punghyon (1993: 93) durum yansımalarının insanın beş duyusundan duyma hariç 'görme, koklama, tatma, hissetme' duyuları ile taklit edilen sözcükler olduğunu, bunlar arasında insanın ses ve görüntüsünü dil biçimiyle ifadesini 'ses yansıması' olarak, bu ikisini ise 'ses ve durum yansımaları' olarak tanımlamıştır. Kim Hongbom (1995: 35) ses yansımalarını "doğa, hayvan ve insan seslerinin duyulduğu gibi ayrımı yapılabilen segmentli sesbirimlerle taklit edilmesi" şeklinde, durum yansımalarını ise "bir durum ya da hareketin biçiminin

⁴ Kyoo Seok Yeon (2009, s: 153)

⁵ 'Standart Korece Büyük Sözlük'ün ilk baskısı Korece Dil Kurumu tarafından 1999 yılında yayınlanmıştır. 2008 yılından itibaren basılmadan sadece on-line olarak yayınlanmaktadır. <https://stdict.korean.go.kr/search/searchResult.do?pageSize=10&searchKeyword=%EC%9D%98%EC%84%B1%EC%96%B4> ET: 26.12.2019

görsel hâlinin işitsel hâle getirilmesiyle sesbirimine dönüştürülmesi" olarak izah etmiştir.

Çe Van (2003: 24) ses yansımalarını doğal, yapay bütün sesleri adlandırmak ya da nitelemek için mümkün olduğunca bu seslere yakın ve söz konusu dildeki ses ve hece kurallarına uygun olarak oluşturulan sözcükleri olduğunu, durum yansımalarının ise ses olmayan yani işitsel olmayan duyularla, yani görme, tatma, dokunma gibi tüm duyular vasıtasıyla algılanan durumları niteleyen sözler olduğunu belirtmiştir.

Şimdiye kadar ses ve durum yansımaları hakkında birçok görüş dile getirilmiştir ve bunlar arasında çok büyük kavram farkları olmadığı açıktır. Bu çalışmada önceki araştırmaların tanımlarından yola çıkılarak şöyle bir tanımlama yapmak mümkündür. Korece'deki ses yansımaları "seslerin işitsel duyu vasıtasıyla Korece ses diliyle kavrandığı sözcükler", durum yansımaları ise "durum ya da hareketlerin işitsel duyu dışındaki tüm duyular vasıtasıyla Korece ses diliyle kavrandığı sözcüklerdir."

Diğer yandan Türkçedeki onomatopeler, 'yansıma-ikileme', 'yansılama-ikizleme', 'yansıma sözcükler-ikiz sözcükler' gibi terimlerle ifade edilir. Ömer Demircan (1996: 175)'ın yaptığı tanıma göre genelde, varlıkların tekil ya da karşılıklı hareketleri sonucu oluşan amaçlı amaçsız sesler ile özelde canlıların türlü durumlara gösterdikleri sesel tepkilerin, bir devinime sanal olarak koşulan ses dizilerinin insan diline alınmış biçimlerine yansıma denir. Böyle biçimler Türkçede ikiye ayrılır:

1. Bağımsız olanlar : ah , şıp .cırt, fiş , tın , ... , tıngır, cambur . şaldır, ...
2. Bağımlı olanlar: hıç(kır), öks(ür), poh, vınk, hih, törp(ü)⁶

Onomatopeler Türkiye'de dil kitaplarında "yansıma" ve "ikileme" olmak üzere iki ana başlıkta öğretilmektedir. Hatta genel olarak bakıldığında Türkçe yansımaların hep ikilemelerin bir alt başlığı olarak incelendiği görülür.

Ancak bu terimler Korece'deki ses ve devinim-durum yansımalarını karşılamamaktadır. Korece durum yansımalarıyla benzer içeriğe sahip olan ifadeler Türkçede genel olarak ikilemeler konusuna dâhil edilerek ele alınmaktadır. Türkçede kullanılan 'Yansıma' kavramı Korece'deki ses yansımaları ile aynıdır ancak 'ikilemeler' Korecede tekrarlanan sözcük anlamına gelen 'çıobıo'lardır. Ayrıca tekrar sözcükler, kavram olarak ses yansımaları olsun durum yansımaları olsun sözcüklerin tekrar biçimiyle oluşturulan sözcükler anlamındadır. Vecihe Hatipoğlu'na göre Türkçe sözcüklerden kurulan ikilemelerin önemli bir bölümü yansımaldır.

⁶ Demircan Ö. (1996, s: 175)

Yansımalar doğanın verdiği sesi yansıtmaya çalışan sözcüklerdir. Su sesini andıran çeşitli yansımalar olduğu gibi, tahta, taş ya da yağmur ve benzeri tabiat olaylarını ve seslerini yansıtmaya çalışan sözcüklerimiz çoktur ve çok defa da ikileme biçiminde kullanılırlar: "şakır şakır sular akıyor", "şıkır şıkır oynuyor", "tak tak kapı çalındı", "yağmur yağar çisi/ çisi!", "kedi mırı mırıl uyuyor" vb.⁷

Yine, Vecihe Hatipoğlu yansımaya benzer pek çok sözcüğün, Türkçede ancak ikileme biçiminde kullanıldığını görülmekte olduğunu belirterek bunların, doğa seslerini yansıtmaya olayı ile ilgileri varsa da bu ilginin kolayca sezilemediğini söyler ve örnek olarak "mırın kırın etmek", "vıcık vıcık yemek", "kıımıl kıımıl böcekler" gibi ifadeleri verir.⁸

Türkçenin her döneminde belirgin olarak ortaya çıkan bir anlatım özelliği, ikilemelerin sık kullanılmasıdır. Dünyanın pek az dilinde Türkçedekine yakın oranda görülen bu özellik, bugün Korecede ve bir ölçüde Japoncada bulunmakta, buna karşılık Hint-Avrupa dillerinde pek az örneğine rastlanmaktadır; koskoca Latin yazınında birkaç ikileme görülmektedir.⁹

Zeynep Korkmaz, ikilemeler için "Aralarında belli bir ses düzeni bulunan, biçim ve anlamca birbiriyle ilişkili olan, aynı, yakın ya da zıt anlamlı iki veya daha çok kelimenin bir tek kelime gibi anlam göstermek üzere yan yana gelmesi ile oluşturulan kelime grubu" tanımını yapmıştır¹⁰. Yine onomatopeleri 'yansılama' olarak adlandırıp "Tabiattaki sesleri yansıtmaya yönelik, bu bakımdan dilin kabul ettiği ses birleşimiyle, gösterilen arasında yakın bir bağ bulunan, dolayısıyla oluşması bu sebebe dayanan dil birlikleri" olarak tanımlamıştır.¹¹

Hamza Zülfikar'a göre ses yansımalarında önemli bir yer tutan ikilemeler sürekliliği anlatmak, anlamı pekiştirip zenginleştirmek, söyleyişe ahenk katmak, ses ve söz benzerliği sağlayarak tabii sese daha çok yaklaşmak, iki kelimeyle bir kavramı adlandırmak, ortaklaşa yeni bir anlam elde etmek amacıyla birincil ve ikincil biçimlerin tekrarlanması olarak tanımlanabilir.¹²

Yukarıda incelendiği gibi Hint-Avrupa dillerindeki onomatopeler, Korecede ses ve devinim-durum yansımaları, Türkçede 'yansıma' ve 'ikilemeler' ile ortak özelliklere sahip olsa bile birbirlerinden farklı kavramlara sahiptirler. Hint-Avrupa dillerindeki onomatopeler, Korecenin ses yansımasının, Türkçenin yansımasının doğadaki sesleri taklit eden ses

⁷ Hatipoğlu V. (1981, s: 18)

⁸ Hatipoğlu V. (1981, s: 19)

⁹ Aksan D. (1999, s: 101,102)

¹⁰ Korkmaz Z. (1992, s: 82)

¹¹ Korkmaz Z. (1992, s: 170)

¹² Zülfikar H. (1995, s: 161)

özelliğini temel almasının aksine Korecedeki devinim-durum yansımaları ile Türkçedeki ikilemelerin ses simgesiyle alakası net değildir ve çeşitli şekillerde türemiş sözcükler de az değildir. Böyle olmasına rağmen bu çalışmada bir sözcük grubu ile bağlayarak kıyaslanmasının amacı, Türkçede ses yansıması ve devinim-durum yansıması ayrımı olmadığı için bu kısıtlamada belirsiz şeylerin çok olmasının yanı sıra bu tarz sözcük gruplarının ses, biçim, söz dizimi yönlerinden ortak noktalarının fazla olduğunu ortaya çıkarmaktır. Ayrıca Korece ve Türkçe arasında bu tür sözcük gruplarının kıyaslaması ileride yapılacak araştırmalar için genel ve geniş bir karşılaştırma örneği de oluşturacaktır.

Bu yüzden bu makalede her iki dilde kullanılan ses yansıması ve devinim-durum yansıması kavramı birbirine uymasa da bunları kapsayan bir kavram olarak 'Onomatope' kavramı kullanılmış, 'ses'le ilgili görüşlerde 'ses yansıması', biçimle ilgili görüşlerde 'devinim-durum yansıması' denilen terimler de birlikte kullanılmıştır. Türkçedeki onomatope grubuna ait olmayan tek heceli ses yansımaları hariç tutularak, Korece ve Türkçenin ortak kavramları arasında bulunan sadece iki ya da daha fazla heceli ses ve devinim-durum yansımaları üzerine inceleme yapılmıştır. Tekrar söylenecek olursa, araştırma tekrarlanan sözcükler arasından sadece ses yansımaları ve devinim-durum yansımalarıyla sınırlandırılarak karşılaştırma yapılmıştır.

3. İki Dildeki Onomatopelerin Dilbilgisel Yönden Sınıflandırılması

3.1. Korece Onomatopeler

3.1.1. Sözcük Türleri

Bu bölümde iki dildeki onomatopelerin nasıl sınıflandırıldığı incelenecektir. Öncelikle Korece'deki onomatopelere bakılacak olursa farklı görüşler de, tartışmalar da vardır ancak sözcük türü sınıflandırılmasında çoğunlukla zarf olarak görülür. Fakat ses yansımaları, ünlem sözcükleri olarak da sınıflandırılabilirler. Korecede '-gorida(거리다), -deda(대다), -hada(하다), -ida(이다)' ile birleştirilerek fiil ve sıfat da olup, '-i(이), -cil(질), -sö(쇠)' gibi ekler eklenerek isim de olurlar. Somut örnekler vererek göstereyim.

3.1.1.1. Zarf olan Onomatopeler

Örnekler:

A: Ses Yansıması: vonğ vonğ (윙윙-hav hav), ddarırınğ (따르릉-zır zır), asagasag (아삭아삭-kütür kütür - çatır çatır- çıtır çıtır), hıolddıog (헐떡), colcolcol (졸졸졸-şakır şakır), curıncurıng (주르륵주르륵-şıp şıp)

B: Devinim-durum Yansıması: ccilggım (찌끔), şimdıııŋğ (심드렁), deronğderonğ (대롱대롱), ulgıd bulgıd (울긁불긁-rengarenk), duribion duribion (두리번두리번-sallana sallana), gondıre mandıre (곤드레만드레)

Yukarıdaki örneklerde ses yansıması olarak gösterilen 'hıolddııog (헐떡) sözcüğünün anlamı 'nefesi kesilme, zar zor nefes alma' olduğundan aslında sesi ya da durumu göstermesiyle hem ses yansıması hem de devinim-durum yansıması demek mümkündür. Yine colcolcol (졸졸졸-şakır şakır), curıııgcurıııng (주르륵주르륵-şıp şıp) yansımaları iki kategoride de incelenmektedir. Korece'deki ses ve devinim-durum yansımalarının aynı kategoride ele alınma nedenlerinden biri de buna benzer durumların sık görülmesidir. Devinim-durum yansıması sesi dil sesi olarak kavranıp ortaya çıkan sözlerdir ama ses ortaya çıktığında hareket de beraberinde geldiği için tüm olay ortak duygularla nitelenecek olursa örnekteki gibi ses ve devinim-durum farksız gibi görünür.

Devinim-durum yansıması olarak örnek verilen 'ccilggım' korkuyla ya da şaşırarak geri çekilmeyi ifade eden bir yansımasıdır. Yine 'şimdıııŋğ' ilgisi yokmuş gibi görünmeyi gösteren bir yansımadır. Korecede küçük bir eşyanın bir yere asılıken sallanmasını ifade ederken 'deronğderonğ' yansıması kullanılır. 'gondıremandıre' ise kör kütük sarhoş olmak anlamına gelen bir devinim-durum yansımasıdır.

3.1.1.2. Fiil, Sıfat olan Onomatopeler

Korecede onomatopelere '-gıori(거리)', '-de(대)', '-ha(하)', '-i(이)' gibi yardımcı eylemler eklenerek fiil ya da sıfat yapmak mümkündür. Aşağıdaki örnek 1'de '-gıori(거리)' ile yapılan fiil ya da sıfatlar, örnek 2'de '-de(대)' ile yapılanlar, örnek 3'te '-ha(하)' ile yapılanlar, örnek 4'te ise '-i(이)' ile yapılan fiil ve sıfatlar görülmektedir.

Örnek 1: -gıorida (거리다) yardımcı eylemi ile yapılan örnekler:

- 1a: ggeggegıorida (꺅꺅꺅거리다-avaz avaz bağırarak),
- 1b: buşırıogıorida (부시럭거리다-hışırdamak),
- 1c: düçiraggıorida (뒤치락거리다-yuvarlanmak),
- 1d: cumullogıorida (주물럭거리다-ovalamak)

Örnek 2: -deda (대다) yardımcı eylemi ile yapılan örnekler:

- 2a: ggıggıgdeda (꺅꺅꺅대다-bağırarak),

- 2b: gginggdeda (깁깁대다-sızlanmak, inlemek),
2c: dliongdeda (덜렁대다-titrelemek),
2d: sugunsugundeda (수군수군대다-fısıldamak),
2e: gamulgamuldeda (가물가물대다-kımıldanmak)

Örnek 3: -hada (하다) yardımcı eylemi ile yapılan örnekler:

- 3a: bbegbbekhada (뻑뻑하다-sıkı),
3b: ccogilccogilhada (쫄글쫄글하다-kırış kırış),
3c: cingcinghada (징징하다-aydınlık),
3d: ssıgssagssıgshada (쓱쓱하다-testere sesi),
3e: burırınğburırınğhada (부르릉부르릉하다-uçak veya araba sesi),

Örnek 4: -ida (이다) yardımcı eylemi ile yapılan örnekler:

- 4a: ddogddagida (뚝뚝이다-tıkırdamak),
4b: ioclogida (어적이다-kütürdemek, kıtırdamak),
4c: bioncclogida (번쩍이다-parıldamak),
4d: ssugdıogida (쑈덕이다-fısır fısır- fısıldamak)

Yukarıda da görüldüğü gibi bu şekilde türetilen fiil oldukça fazladır ancak türemiş sıfat fazla değildir. Örnek 3a'daki 'bbegbbek (뻑뻑)' ses yansıması olup örnek 3b'deki 'ccogilccogil (쫄글쫄글)' devinim-durum yansımasıdır. Fakat bu ikisi -hada (하다-yapmak) yardımcı eylemiyle birleştiği zaman birer sıfat hâline dönüşür. Bu fiil ve sıfat türemelerinde devinim-durum yansımasından ziyade ses yansımalarında daha fazla örnek görülür.

3.1.1.3. İsim olan Onomatopeler

Korecede '-i (이), -cil (질), -sö (쇠)' gibi eklerle yapılan ve isim olarak sınıflandırılan onomatopeler vardır. Örnekleri aşağıdaki gibidir.

Örnek 1: '-i (이)' eki ile yapılan isim onomatopelere örnekler:

- 1a: ddunğddunği (뚱뚱이-tombul),
1b: mullionği (물렁이-cıvık, sulu),
1c: ggaburi (까불이-delidolu, pervasız)

Örnek 2: -cil (질), -gi (기), sö (쇠) ekleri ile yapılan isim onomatopelere örnekler:

- 2a: ddalgugcil (딸꾹질-hıçkırık),
- 2b: ggagdugi (깍두기-küp şeklindeki turp turşusu),
- 2c: allangşö (알랑쇠-yalaka, yağcı, dalkavuk)
- 2d: bbioggugi (빼꾸기-guguk kuşu)

Örnek 3: -ri (리) eki ile yapılan isim onomatopelere örnekler:

- 3a: geguri (개구리-kurbağa),
- 3b: ggöggori (꼬꼬리-bülbül),

Örnek 1'dekiler onomatopeye '-i (이)' son ekinin eklenmesiyle türemiş isimlerdir ve ses yansıması ya da devinim-durum yansımasında görünen özellik veya görüntüye sahip insanlara getirilir. Örnek 2'dekiler onomatopelere '-gi (기), -cil (질), -sö (쇠)' gibi son eklerin eklenmesiyle isim olan örneklerdir. Örnek 3'dekiler ise hayvanların çıkardığı sesi gösteren onomatopelere '-ri (리)' eki eklenerek hayvan ismi olmasına örnektir. Görüldüğü gibi Korece onomatopelerden -gi (기) ve -ri (리) ekleriyle hayvan isimleri türetilmiştir.

3.1.2 Dil Bilgisel İşlev

Daha önce yapılan çalışmalara göre Korecede onomatopeler cümle ögesi olarak özellikle zarf işlevi görmektedir fakat yüklemden başlayarak niteleyici bağımsız sözcük işlevine sahip olduğuna dair tartışmalar da vardır. Onomatopelerin dil bilgisel işlevleri zarf, yüklem, niteleyici ve bağımsız sözcükler olmak üzere 4 alt başlıkta incelenecektir.

3.1.2.1. Zarf İşlevi Olan Onomatopeler

Örnekler:

1a: Ginyioe miorikaragi **çirionğçirionğ** hındillimnida (그녀의 머리카락이 **치렁치렁** 흔들립니다).

1b: Kızın saçları **salım salım** sallanıyor.

2a: Döncanğccigega **bagılbagıl** ggılko idda (된장찌개가 **바글바글** 끓고 있어요).

2b: Soya fasulyesi güveci **fokur fokur** kaynamakta.

Yukarıdaki örnekler onomatopelerin yüklemi niteleyen zarf işlevine sahip olduğunu gösteren örneklerdir. Zarf halindeki onomatopeler arasında yüklemi nitelemekle sınırlandırılan zarf onomatopelerin yanı sıra cümlenin tamamını kapsayan zarf cümleleri vardır.

3.1.2.2. Yüklem İşlevi Olan Onomatopeler

Örnekler:

1a: Hanire cagin byıoldırı **bancagigo** idda (하늘에 작은 별들이 반짝이고 있다).

1b: Gökyüzünde küçük yıldızlar **parıldıyor**.

2a: Şinemmurın **colcolcolcol**, gogidırın vaddagadda (시냇물은 졸졸졸졸, 고기들은 왔다갔다).

2b: Dere suyu **şırıl şırıl** akıyor, balıklar bir oraya buraya.

Yukarıda ‘-giorida (거리다)’, ‘-deda (대다)’, ‘-hada (하다)’, ‘-ida (이다)’ yardımcı eylemleri ile birleşerek fiil ya da sıfat olup cümlede yüklem işlevi gören onomatopelerden örnekler verilmiştir. Örnek 1’de onomatopenin kendisi cümle sonunda kullanılarak yüklem görevi görmektedir.

3.1.2.3. Niteleyici İşlevi Olan Onomatopeler

Örnekler:

1a: Cadonğçağa **bbanğbbanğ** soriril nemyıo cinagadda (자동차가 뱅뱅 소리를 내며 지나갔다).

1b: Araba **dat dat** sesiyle geçip gitti.

2a: Nanıl yıosıodşıman dömyıon **ddarırınğ** sorıva hamgge irıonanda (나는 여섯시만 되면 **따르릉** 소리와 함께 일어난다).

2b: Ben, saat 6 olunca **zırrr** sesine uyanırım.

Yukarıdaki örneklerde ismi niteleyici görevi olan onomatopeler verilmiştir. Ses yansımaları çoğunlukla sesi niteleyen durumdadır fakat bağımlı isimleri de niteler. Ayrıca ‘-giorida(거리다)’, ‘-deda (대다)’, ‘-hada (하다)’, ‘-ida (이다)’ gibi yardımcı eylemlerle birleşen onomatopeler Korece --n/-nın (-ㄴ/-는) ortaç ekleri ile kullanılır isimleri niteleyen niteleyici işlevi görür.

3.1.2.4. Bağımsız Sözcük Durumundaki Onomatopeler

Örnekler:

1a: **Iak!** G1 nyionun bimyonng soriva hamgge sınıociodda (으악! 그녀는 비명 소리와 함께 쓰러졌다).

1b: **Ah!** Diyerek kız çığlık sesi ile yere düştü.

2a: **Goekgoek**, origa sorırır nemyionsıo daranadda (꽹꽹, 오리가 소리를 내면서 달아났다).

2b: **Vak vak** diyerek ördek dolaştı.

Yukarıdaki örneklerde bağımsız olarak kullanılan onomatopeler gösterilmiştir. Çe Van(1993) ses yansımalarının bağımsız hâlde de kullanıldığını ileri sürer. Bağımsız hâldeki onomatopelerin yer değiştirmesi mümkün değildir ama diğerleri cümle içinde yer değiştirebilir.

3.2. Türkçe Onomatopeler

3.2.1 Sözcük türleri

Sözcük türü, sözcüklerin dil bilgisel içeriklerinin ortak özelliklerine göre sınıflandırılmış hâlidir. Türkçede sözcük türleri hakkında farklı görüşler mevcuttur ancak sözcük türleri genellikle zarf, sıfat, fiil, isim şeklinde sınıflandırılır.

3.2.1.1. Zarf Olan Onomatopeler

Türkçede yansıma olarak 'şakır şakır', tak tak, mırıl mırıl, çatır çatır, paldır küldür gibi örnekler çoktur. Türkçede zarf işlevi olan onomatopeler da ses yansıması ve devinim-durum yansıması olarak ikiye ayrılarak belirtilmiştir. Biçim olarak eş sesli tekrarı oluşmayıp çeşitli biçimlerde görülebilir. Özel olan aşağıdaki örnek 2'de 'konuşa konuşa', 'ağlaya ağlaya' gibi ikilemeler basit bir tekrarlamaya dayalı sözcük tamlaması olmayıp fiile ek getirilerek oluşturulmuş devinim-durum yansımalarıdır.

Örnekler:

1. Ses yansımaları: şakır şakır, tak tak, mırıl mırıl, çatır çatır, paldır küldür

2. Devinim-durum yansımaları: yavaş yavaş, hızlı hızlı, kırık dökük, konuşa konuşa, ağlaya ağlaya, koşu koşu, güle güle

3.2.1.2. Fiil ya da Sıfat olan Onomatopeler

Türkçede -et, -ol, -eyle gibi yardımcı eylemlerle birleşerek fiil ya da sıfat olan onomatopeler aşağıdaki örnek 1'de görülmektedir. Örnek 2 ve 3'te yapım eki almadan tekrarlanan onomatope örnekleri vardır.

Örnekler:

1: gacur gacur et, vıdı vıdı et, didik didik et, mırın kırın et, allak bullak ol, karman çorman ol.

2: pırıl pırıl çocuklar, yeşil yeşil ağaçlar

3: kırmızı kırmızı yanaklar, eski püskü ev

3.2.1.3. İsim olan Onomatopeler

Örnekler:

1: Cıvcıv, cırcır böceği

2: Mal mülk, hiphop, öteberi, dedikodu, cız bız

Yukarıda isim olarak kullanılan örnekler görülebilmektedir. Örnek 1'deki gibi hayvan seslerinden, bizzat hayvan isminin türetildiği durumlar da vardır. Buna benzer hayvan isimleri isim olmasının dışında ayrı bir isimlendirme olarak sık sık kullanılır. Köpek ses yansıması olan 'havhav' direkt köpeği adlandıran isim olarak, kedi miyavlaması olan 'pisipisi' de ayrı bir isim olarak kullanılır. Örnek 2'de devinim-durum yansımasını oluşturan isim olarak nesnenin hedefi eşya, yemek gibi isimleri oluştururken kullanılır.

3.2.2 Dilbilgisel işlev

Türkçedeki onomatopeler da cümle ögesi olarak zarf tamlaması ya da niteleyici tamlama gibi başlıca iki işlevi vardır ancak cümlede özne, yüklem ve bağımsız olarak da dil bilgisel işlevinin olduğu görülmektedir. Bu bölümde Türkçedeki onomatopelerin cümlede nasıl kullanıldığına bakılacaktır.

3.2.2.1. Zarf İşlevi olan Onomatopeler

Örnekler:

1: Kedi **mırıl mırıl** uyuyor.

2: Kapı **gacur gacur** ediyor.

3: Yemek **fokur fokur** kayıyor.

4: Ördek gibi **badi badi** yürüyor.

Örnek 1 ve 2'deki onomatopeler ses yansıması, örnek 3 ve 4'deki onomatopeler ise devinim-durum yansımasına örnektir. Zarfların hepsi olduğu gibi zarf ikilemesi olur. Bu yüzden tüm ses ve devinim-durum yansımaları zarf olarak kullanılabilir.

3.2.2.2. Niteleyici İşlevi olan Onomatopeler

Niteleyici onomatopeler özne, nesne gibi cümle öğelerinin önünde kullanılır ve onları niteleyen yani sıfat olan sözlerdir.

Örnekler:

- 1: Odadan **tak tuk** sesler geliyor.
- 2: **Eski püskü** bir elbise giyinmişti.
- 3: **Çıtı pıtı** bir kızdı.
- 4: Bugün yine **ışıl ışıl** bir güne merhaba diyoruz.

Yukarıdaki örnek 1’de ses sözcüğü nitelendirilmiş, örnek 2’de ise elbise sözcüğü nitelendirilmiştir. Diğer örnekler de aynı şekildedir.

3.2.2.3. Özne, Nesne İşlevi olan Onomatopeler

Örnekler:

- 1: **Cıvcıv** nasıl beslenir?
- 2: Dün kitapçıya gidip **kitap mitap** aldım.
- 3: **Abur cubur** yeme!

Örnek 1’de hayvan sesinden isim türetilmiş ve bu cümlede özne olarak kullanılmıştır. Örnek 2’deki ‘kitap mitap’ onomatopesi ikinci isme ‘m’ eklenip tekrarlanan biçimiyle türetilmiştir. Bunun yanı sıra örnek 3’teki ‘abur cubur’ gibi anlamı olmayan sözcükler birleşerek cümlede nesne işlevi görür.

3.2.2.4. Yüklem İşlevi olan Onomatopeler

Örnekler:

- 1: İşlerine karışıyor, çok **vıdı vıdı** ediyormuş.
- 2: Annesinin söylediklerine hep **mırın kırın** ediyordu.
- 3: Köpek **havlıyordu**.

Yukarıdaki örneklerde onomatopeler yüklem işlevi görür. Örnek 1 ve 2’de ‘-et, -ol, -eyle’ yardımcı fiilleri ile birleşerek yüklem olarak kullanılan örnekler vardır. Ayrıca örnek 3’teki gibi hayvan sesleri direkt fiil yapılarak yüklem olarak kullanılır.

3.2.2.5. Bağımsız Sözcük Durumundaki Onomatopeler

Türkçede de Korecede olduğu gibi cümlenin başında bağımsız olarak kullanılan onomatopeler mevcuttur.

Örnekler¹³:

- 1: **Aaa!** Karşı çıktı.
- 2: **Caaart** etti yırtıldı.
3. ‘**Pat pat**’ vurdu.

¹³ Demircan Ö(1996, s: 182) bağımsız haldeki onomatope köklerini tek heceli ve iki heceli olarak sınıflandırmıştır.

Yukarıdaki örnekler Türkçede onomatopelerin Korece'deki gibi cümlenin önüne gelerek bağımsız sözcük olarak kullanılabilirdiğini gösterir¹⁴.

4. İki Dildeki Onomatopelerin Benzerlik Ve Farklılıkları

Türkçe ve Korece onomatopeler arasında benzer yönlerin yanı sıra farklı noktalar da az değildir. İki arasındaki farklılıklar aşağıdaki gibidir.

İlk olarak, iki dilin onomatopelerinde terim yönünden farklılıklar vardır. Korece'deki ses yansımaları 'sesi işitme duyusu aracılığıyla Korece'de bir dil sesletimi olarak ifade edilen sözler'dir ve devinim-durum yansıması ise 'durum ya da hareketi işitme duyusunun dışında duyma aracılığıyla Korece'de bir sesletim olarak ifade edilen sözlerdir. Ayrıca bu terimler tek heceden oluşan onomatopeleri de kapsayan kavramlardır. Fakat Türkçedeki onomatopelerden tek heceliler ses yansımasına dâhil edilmekle birlikte 'ikileme' kavramının tek heceli durum yansımasını kapsamadığı görülmektedir. Bu açıdan iki dilde farklılık söz konusudur.

İki dildeki onomatopeler genelde tekrarlama biçimiyle görülmesinin dışında Korecede '-gıorida(거리다)', '-deda(대다)', '-hada(하다)', '-ida(이다)' yardımcı eylemler ile Türkçede '-et, -ol, -eyle' gibi yardımcı eylemlerle birleşip fiil, sıfat olarak kullanılması konusunda benzerdir. Ancak Türkçede Korecede görülmeyen onomatope yapıları vardır. Konuşa konuşa, ağlaya ağlaya, deste deste, koşu koşu gibi fiillerin köküne '-a/-e' eklenip tekrarlanarak oluşturulan onomatopeler Korecede mevcut değildir.

Üçüncü olarak, isim türetme biçimleri farklıdır. Korecede son ek olan '-i(이), -cil(질), -sö(쇠)' gibi eklerle isim yapılır ama Türkçede civciv gibi ses ve durum yansımalarının başlı başına bir isim olması konusunda farklıdır.

Dördüncü olarak tek heceli onomatopelerde kavram farkı vardır. Türkçedeki tek heceli sesler yansımadır ama tek heceli durum yansımaları tekrar edilmediği için ikilemelerin kapsamadığı durum yansımaları terimi kullanılamaz.

Örnekler:

1a: Gıga mun apıl **hög** cinagadda (그가 문 앞을 **획** 지나갔다).

1b: O, kapının önünden **vız** diye geçti. / Kapının önünden **direkt** geçti.

2a: Gomanın çokollisıl cuca sonıl **sug** nemirodda (꼬마는 초콜릿을 주자 손을 **쑹** 내밀었다).

2b: Çikolatayı verince çocuk elini **direk** uzattı.

¹⁴ Leyla Karahan Türkçede Söz Dizimi-Cümle Tahlilleri- kitabında bağımsız yansımaları ünlem grubunda ele almıştır.(1995, s: 33-34)

Korece örnek 1a'nın çevirilerine bakılacak olursa; ilk olarak 'vız' diye, ikinci olarak 'direkt' olarak çevrilmiştir. İlk çevirideki 'vız' rüzgârın birden hızlı ve güçlü bir şekilde esme sesini gösteren bir zarftır. Yani Türkçedeki tek heceli onomatopeler 'yansıma' ya da 'ikileme' olarak sınıflandırılmayıp sadece basit şekilde zarf olarak ele alınmaktadır. Bu nedenle Korece'deki tek heceli durum yansımaları Türkçeye çevrildiğinde zaman zaman durum yansıması değil de ses yansıması olarak çevrildiği durumlar da görülebilir.

Bunun yanı sıra Korece onomatopelerde türetilmiş isimler 'geguri (개구리- kurbağa)', 'ddunğddunği (뚱뚱이-tombul) gibi tekrarlama biçimi çok azdır fakat Türkçede sadece hayvan isimleri değil 'mal mülk', 'kitap mitap', 'ev mev', 'akıl fikir', 'su mu' gibi çeşitli biçimlerde tekrarlama ile oluşan isimler çok fazladır. Özellikle bu şekilde oluşan isimler vurgulama amaçlı kullanılmasının yanı sıra Koreceden farklı olarak cümlede nesne işlevini üstlenmektedir. Türkçede durum gösteren onomatopelerin 'ikileme' olarak sınıflandırılmasının nedeni Korecedeki devinim-durum yansımalarından farklı işlevlerinin de olmasından dolayıdır. Bu işlevlere çoğul gösterme ya da vurgulama örnek verilebilir.

5. Sonuç

Bu çalışmada Türkçe ve Korecedeki onomatope kavramının özellikleri hem sözcük türü hem de dil bilgisel sınıflandırmayla ele alınmıştır. Her iki dilin onomatopelerinin ses ya da devinim-durumların ayrı ayrı dil sesi olarak görülmesi açısından benzerlik görülmektedir. Ayrıca bütün dillerde görülen tekrarlama biçiminin çok olmasıyla dil bilgisel açıdan genellikle zarf olarak kullanılsa da isim, fiil, sıfat olarak kullanılması durumu da iki dilde benzerdir.

Bu çalışmada, her iki dilin onomatopeleri kavram ve dil bilgisel olarak karşılaştırılmıştır. Korecede onomatopeler ses yansımaları ve devinim-durum yansımaları olarak sınıflandırılmaktadır. Türkçede ise onomatope denince akla ilk olarak yansımalar gelir. Ancak yansıma sözcüklerle ikilemeler de yapılabilmektedir. Türkçede Korecede olduğu gibi belirli bir devinim ya da durumu ifade eden ikilemeler için ayrı bir konu başlığı mevcut değildir. Bu sebeple Yeon Kyoo Seok(2006)'un Türkçe onomatopelerle ilgili görüşüne bağlı kalınarak ses yansımaları ve devinim-durum yansımaları ifadelerinin kullanılması onomatopelerin sınıflandırılmasında faydalı olacaktır.

Türkçe ve Korecedeki onomatopelerle ilgili yapılacak karşılaştırmalı çalışmalar gerek yabancı dil olarak Korece eğitiminde gerekse Koreceden yapılacak çevirilerde kesinlikle faydalı olacaktır. İleride iki dilin onomatopeleri biçimbilim ya da ses bilgisi yönünden de karşılaştırılmalıdır. Türkçede belli bir devinim durum bildiren onomatopelerin ayrı bir başlık altında sınıflandırılması karşılaştırmalı çalışmalar için kaçınılmazdır. Ayrıca onomatope konusunda kavram yönünden bir birlik sağlanması ileride yapılacak çalışmalara kolaylık sağlayacaktır.

Kaynakça

- XXXXXXXXX 편(Kore Dil Kurumu), 표준국어대사전(Standart Korece Büyük Sözlüğü),
두산동아(Dusan Dong'a), 1999
- 김기선(Gim Gison), “몽골어와 한국어의 의성어,의태어 대조 연구(Moğolca ve Korece
Onomatopelerin Karşılaştırmalı Çalışması)”, 몽골학(Moğol Bilimleri Dergisi), Vol.26,
2009
- 김홍범(Gim Hongbiom), “한국어 상징어의 통사·의미론적 연구(Korece Sembol Sözcüklerin
Cümle Bilim ve Anlam Bilim Yönünden İncelenmesi)”, 애산학보 17, 애산학회, s: 33-70,
1995
- 김홍범(Gim Hongbiom), “상징어의 의미 기술 모형 연구(Sembol Sözcüklerin Anlam Oluşturma
Biçimleri)”, 청람어문연구 38, 청람어문학회, s: 341-366, 2009
- 김홍범.박동근(Gim Hongbiom-Bak Donggın), “한국어 상징어 사전 편찬의 실제(Korece Sembol
Sözcükleri Sözlüğü Geliştirme Durumu)” 사전편찬학 연구 11-2, 연세대학교
언어정보연구원, s; 203-220, 2001
- 남기심-고영근(Nam Gişim-Go Yıonggın), 표준국어 문법론(Standart Korece Dilbilgisi Kuramı),
탑출판사, 2013
- 남풍현(Nam Punghyon), “중세국어의 의성의태어(Ortaçağ Korecesinde Ses ve Durum
Yansımaları)”, 새국어생활 3-2, s: 93-115, 1993
- 목정수-연재훈(Mok Congsu-Yıon Cehun), “상징부사(의성, 의태어)의 서술성과 기능동사(Sembol
Zarflarının Açıklaması ve İşlevsel Fiiller)” 한국어학회, 한국어학, s: 89-118, 2000
- 박동근(Bak Donggın), “흥내말의 어말 자음 교체에 대한 기능적 연구(Taklit Sözcüklerin Son
Ünsüzlerindeki Değişimle İlgili İşlevsel Bir Çalışma)” 한민족문화연구 47,
한민족문화연구, s: 159-193, 2014
- 손달임(Son Darim), “현대국어 의성의태어의 형태와 음운 연구(Modern Korecede
Onomatopelerin Biçimsel ve Ses Birimsel Araştırması)”, 이화여자대학교 대학원
박사학위논문. 2012
- 송정근(Songg Conggın), “중첩의 두 유형(Tekrarlamanın İki Biçimi)” 한국어 의미학, 한국어
의미학회, s: 131-152, 2010
- 신중진(Şin Cunğcin), “의성어의 조어원리와 단어형성 참여 양상(Ses Yansımalarının Temel İlkesi
ve Sözcük Oluşturma)” 형태론1권1호, s: 61-73, 1999
- 신중진(Şin Cunğcin), “한국어 의성어와 의태어에 대한 재론-채완(2003)을 중심으로-(Korece
Onomatopeler Hakkında Yeni Teori-Çevan(2003) Araştırması Temelinde)”, 형태론
10권 2호, s: 437-454, 2008
- 이익섭(Yi İgsıob), 한국어 문법(Korece Dilbilgisi), 서울대학교출판부, 2005
- 채완(Çevan), 한국어의 의성어와 의태어(Korece Ses Yansımaları ile Durum Yansımaları),
서울대학교출판사, 2003
- 채완(Çevan), “의성어와 의태어의 차이(Ses Yansımaları ile Durum Yansımaları Arasındaki
Farklar)”, 새국어생활 16-4, 국립국어원, 2006

- Aksan D. Anlambilim, Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi, Ankara, 1999
- Akyıldız Ay D. "Ses Sembolizmi ve Ses-Anlam Uyumunun Farklı Bir Sınıflandırma Denemesi"
Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, Cilt: 57, Sayı: 57, 2017, 17-27 Doi: 10.26561/iutded.369143
- Bayrav, S. Yapısal Dilbilim, İ.Ü. Ed. Fak., İstanbul, 1969
- Demircan, Ö. "Türkçe Yansımaların Özüne Doğru", Dilbilim Araştırmaları, 1996
- Dilek İ, "Yabancı Dil Olarak Türkçede İkileme Öğretimi, International Journal of Languages",
Education and Teaching, Germany.
- Dubois, J. Dictionnaire de Linguistique, Librairie Larousse, 1973
- Ediskun, H. Türk Dilbilgisi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1985
- Ergin, M. Türk Dil Bilgisi, İ.Ü. Ed. Fak., İstanbul, 1958
- Hatiboğlu, V. Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü, DTCF, Ankara, 1978
- Hatipoğlu V. Türk Dilinde İkileme, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1981
- Hockett, C.F. A Course in Modern Linguistics, NewYork Dersleri, çev. V. B.(1985), Birey ve
Toplum yay, Ankara, 1958
- Karahan L. Türkçede Söz Dizimi-Cümle Tahlilleri- Akçağ Basım Yayım. 3. Baskı, Ankara, 1995
- Koca E, "Kırgız-Türk Dillerindeki Yansıma Sözcüklerden Oluşan İkilemeler", *Bişkek Sosyal
Bilimler Üniversitesi Kırgız Dili ve Edebiyatı Dergisi 12*, Bişkek. 2007
- Korkmaz, Z. Gramer Terimleri Sözlüğü, Ankara: TDK Yayınları. 1992
- Selen, E. "Söyleyiş Sesbilimi, Akustik Sesbilimi ve Türkiye Türkçesi", TDK yay. 454, Ankara, 1979
- Waida,Toshiko, "English and Japanese Onomatopoeic Structure" *Studies in English 36*,Osaka
Women's University,55-79. 1984
- Yeon Kyoo Seok. Türkçede Onomatopoeia'nin Tanımı ve Onomatopoeia Sorunu, *中東研究
2006년 제25권 2호*, 429-458 *중동연구 제25권 2호*, 2006
- Yeon Kyoo Seok. 'Korece ve Türkiye Türkçesi Yansımalarında Paralellik Gösteren Biçimbirimler
Üzerine', *韓國中東學會* □ □ 第30-2號 *韓國中東學會*, 2009, 147-177, 2009
- Zülfikar, H. Türkçede Ses Yansımaları Kelimeler, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 1995.